

Et Liv i Kunst og Forsagelse.

Ranheimtournéeens Bøg

af

Petter Blom

Dramaturg.

Med samt en Fortale

af

Direktør og Eier

Rex P.

Hamilton-Jensen

m. m.

Et Liv i
Kunst og Forsagelse.

Petter Blom
Dramaturg

Et Liv i Kunst og Forsagelse.

Ranheimtournéeens Bog

af

Petter Blom
Dramaturg.

Udgivet ved

Candidat Ottesen

Efterkommer af hin stærke Ottesen der i sin Tid
studerede Theologie i Kiøbenhavn.

Anno MDCCCXXXII

A/S Nidaros og Trøndelagens trykkeri
Trondheim

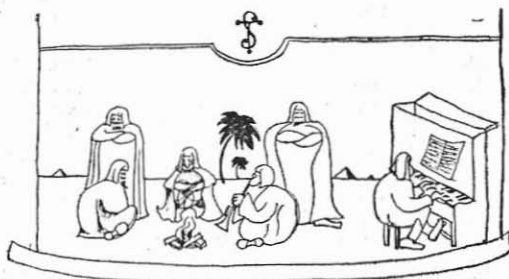
INDHOLD:

	Side
Fortale af Direktør og Eier Rex P. Hamilton-Jensen	7
Forord	11
Kapitel I hvori Direktøren engagerer fremtrædende Kunstnere, Artister og Ekvilibrister	11
Kapitel II hvori Ensemblet optræder paa Ranheim	13
Kapitel III hvori beskrives Engagement i Studenterforeningen, daglig liv, samt Betragtninger i ledige Stunder	15
Kapitel IV hvori Ensemblet kun vier sig Forarbejder og Studier til næste Saison	18
Kapitel V hvori den kunstneriske Trang giver sig nye Udslag	21
Kapitel VI hvori der undertegnes Kontrakter med Den Nationale Scene og Trondhjems 17. Maikomité, samt Studentenes Sangforening	23
Det Sidste Kapitel hvori der bliver sunget Svanesange og man tager Afsked med, som det da synedes, Livet selv	26
Elegi af Petter Blom	28
Indlæg fra Kunstnerkamerader:	
Sigbjørn Frugtmarker	28
Bankchef G. P. R. Hilmar Børresen	30
Nogle Biografiske Data	32

Nogle Scenebilleder.

fra „Gammaltid“.

Den Arabiske Act.

Fortale.

Mine Damer og Herrer!

Neil, det hænder ikke så sjelden at min-
derne strømmer på mig, og at jeg mindes.
Mindes —. Kanske både og —. Og litt av
hvert, fra mit lange og ofte hårde liv som
kunstleder både langs vor veirhårde kyst og
på indlandet (Notodden 1910).

Da jeg derfor har mottatt en bøn med and-
modning fra Petter Blom om at skrive et for-
ord til hans bok — slik som jeg jo så ofte
mange gange før har holdt mine indtroduk-
sjonstaler før, under og efter forestil-
lingen — så er det en ting som jeg literært
med glæde og gjerne etterkommer.

Ja, — hvem vilde ikke det! (Særlig da jeg
jo forekommer og handler om i boken). Så
meget desto mer som Petter Blom, dansk dig-
ter, og dramaturg, var engagert med gage hos
mig i min «Ranheimstourné» (i mange år)
både gjennom tykt og tyndt (Stokmarknes
1928), og like til det siste holdt kunstens bæ-
ger høit hævet. Også over tvil — (og kritik).

Og når et slikt forord av mig kan bidrage
til at boken blir mere solgt — så gjerne for
mig.

Ja, hvem har ikke ofte med sig selv hatt
lyst til at se sine egne og sine samtidiges
gjerninger, tourneer og vitser og selskabelig-
het bli behandlet av en digter, så man hadde
det. Og når nu en kunstner av apsolut habi-
leste kvalitet, skriver om ting som udeluk-
kende har med kunsten selv, dens muse eller
mor å gjøre, så vil enhver forstå hvor høit
denne bok kommer eller rangerer.

Hans (P. Bloms) sanddruhet (til og med bevidnet (ved et tilfælde forresten) av distriktstandlæge Steen, Namsos) og digteriske fantasi gjør at alt er skildret aldeles kunstnerisk fra det nerve- og altoppslitende liv som vi kunstnere på den tid var nødt til å føre. Bedre kan det ikke gjøres.

Indtrijørene fra vore fester, som kanskje ikke alltid var så beskjedne som P. Blom er tilbøielig til at skildre dem. (Jeg husker da Klausens hustru fødte den 3dje, så gav Klausen og undertegnede Direktør og Eier flere bøffe og ikke så få Portvine foruten drikkevarer og bayer, som jo væsentlig kom på en «viss Direktørs» kappe eller pung! Naa-ja.)

Disse Indtrijører som jo også gir et titt som nogen hver kunde ønske sig ind bak teaterlivets mangehånde kulisser, hvor så mangen munter kjærlighetshistorie har slaatt frugt og gaat godt, men selvfølgelig også desværre løsere bånd, disse Indtrijører er av høieste klasse og viser hvorledes kunsten kræver alt av en og hver: nemlig arbeide og indforlivelse i rollens forskjellige punkter og sange.

Aajo, vi måtte nok sette oss ned og indprovisere gang efter gang, det samme op igjen, indtil det hele gik som smurt internationalt sett. Det tok nok på. Særlig da for den (mig) som stod som leder og ansvarshavende for det hele og hadde med det økonomiske (Inflasjon og Deflasjon) å gjøre. Og mange gange var det jo heller ikke helt lett å skaffe det tilstrekkelige til inspirasjonen og nok glasser. Så i den tiden måtte man nok mangen gang dele glas ja. Men det var bare Allah bonnør (som Fruktmarker sa!).

Selv led jeg jo personlig skrækkelig under den depresjon som hjemsoekte hele den siviliserte verden og Oplandene efter krigen. Mitt mens den værste efterkigesykose hjemsoekte mig indtraff den monetære krise som gjorde

at alle de dansepiker som jeg hadde tænkt å engasjere til å bli med, ikke vilde. Og glad var jeg.

Jeg er ikke som andre «direktører» (som de kaller sig) (Rolf og Bernau og Casino o.s.v.) som har med balletpiker som fremviser sin nøkenhet, eller dele derav.

Det var den rene kunst jeg gav for pengene. (Det kunde være dårlig nok med dem forresten. NB! fra publikums side.)

Senere da mit program slog gjennom (Trondhjem 1927) fik vi jo også andledning til å ta den moderne teknik og folkeoplysning i vår humane tjeneste; nemlig: filmen, som kulturbærer og faktor.

Det var jo ikke så lett. Men Klausen som var engagert med hud og hår (selv om jeg til det siste vil påstå at han er far til den 3dje) stillet selvfølgelig til disposisjon det fotografiapparat som han, i egenskap av hjelpeportier, hadde fått i pant fra reisende Paulsen for 4 Pils på Narvik Logihus, og vi begyndte. Vort aparat var konstruert av amerikaneren Brownie (3 a) og fungerte udmerket til å begynde med. Men senere viste det sig ubrukelig, da vi skulde se billedene. Kun ved de største økonomiske ofre lykkedes det oss at få optatt vår kulturfilm som senere er blitt fremvist.

Men bedre og bedre gik det økonomiske og også kunstnerisk.

Som da yttret sig i f. eks. «Ørken-scene», med dans som gav hele ørkenens mystik, skjebnsvangert og helt naturtro; mens vi slog takten.

Klimax toppen blev dog nådd under den Skandinaviske Verdenstourné vi foretok til Nordland (Norge) i 1929, da jeg engagerte Norske Studenters Akademiske Sangforening i Trondhjem til underholdning i pauserne.

(De hadde en egen tourne-leader som var

Rasmus Rønneberg pussig nok. Formand: Thesen.). De unge menesker i sine klædelige akademiske dragter gjorde også nytte for sig ved at sælge programmer og bære rekvisita. Med min akademiske Bonnør: Gaudeamus! for de festlige studentene.

Midnatssol, succes, skjønnne kvinder. Akademiske citater svirret i luften hele dagen, og jeg og mine kamerater svarte.

Akja — minderne fra aarene med Ranheim-tourneen strømmer på mig som en antast.

Strøm! Oh minde, strøm! Og endnu engang heiser jeg mitt flagg og tømmer det til bunds for kunsten.

AErbødigt

Rex P. Hamilton-Jensen
Direktør og Eier.

4

Forord.

Vil et Theater have kunstnerisk Betydning, da maa det altid, som Belærer og Pedagog, være foran sit Publikum; følger det efter Mængden som dens Luners geskjæftige Tjener, da vil det immer synke dybere ind i det Platte og Gemene.

Det var ingen Sag om Theatret kun havde for Øie at skabe Aftenunderholdning og Tidsfordriv for Godtfolk efter Dagens Arbeide; thi dens Begreber om Underholdning er ikke just de ædleste og hos det er der ingen Ideer at spore om Theaterets Formaal.

Saaledes vil man se at det Theater der virkelig følger sit Kald og fremturer med sine egne Meningers Mod, det blive ret ofte til Latter og faar rigelige Trængselsaar; men saa slaar ogsaa sikkert Palmekransens Time, eller tror nogen at Arntzens Selskab eller den stakels Finckenhagens Tournee nogensinde kom længer end til at more de forskellige Steders nedre Bydele — end sige spille for Studenterforeninger og paa Nationale Scener?

Nærværende Bog vil vise hvorledes denne Tournée fra sin tidlige Begyndelse, levde frem gjennem Tiderne og stedse kjæmpet imod Vanskeligheder som udenforliggende Instancer i sin Uforstaaenhed lagde i Vejen; og saa tilsidst —.

KAPITEL I

hvor i Direktøren lader engagere fremtrædende Kunstnere, Artister og Ekvilibriste.

Det var en raakold Januarmorgen i Aaret 1928 i den lille idylliske By Thronhjem. Gaderne laae endnu i Graalysningens Skjær, kun af og til skimtedes et Gasblus der just nu blev slukket af den flittige og paapasselige Lygte-

tænder — og Slukker. Stille gik Menneskene hver til sit Arbeide. Tause kom de ud af Husene og begav sig paa sine vante Veie uden Ord — kun tankefulde.

Det var blevet uudholdelig slig i det lange Løb at sidde uden Engagement, for en Artist der ei alene havde Nødtørftigheds Interesser deraf, men i hvis Barm stedse Kunstens Ild brandt og som denne Januarmorgen var lige ved at fortære hans Bryst.

Ikke vidste jeg dog da jeg gned mine Øine den Morgen og spekulerede paa hvad mon Dagen vilde bringe — hvad der vilde ske inden Mørket atter faldt paa.

Men idet jeg var lige ved at begive mig ud i Gaden, bankede der paa min Dør — energisk og uden Nølen.

Paa mit «Kom ind» aabnedes Døren. I mit Værelse stod Rex P. Hamilton Jensen! Uden at nøle tog han lige med det samme Samtalen op og sa: Jeg kender Dem, De er den berømte Dramaturg Petter Blom. De maa nu bistaa mig i mit Arbeide med at etablere en stor og uovertruffen absolut kunstnerisk Tour-née. Jeg har udvirket et Engagement til Ranheim. Er De med? Jeg var med lige straks og deroppe paa mit kolde Kammer sad vi da i Timer og tog en liste over de Berømt-heder der just nu vare at finde i Throndhjem og R. P. H. Jensen besluttede at opsøge dem endnu samme Dag. Det var nu klart at der fordredes Talenter og da faldt Tanken strags paa Skrivelerer Danielsen fra Lillehammer og Bankchef Hilmar Børresen samt deres fortiden Logerende — den fra Hamburg nys ankomne Hans v. Grossmoen. Videre faldt det naturligt at søge herr Einar Bryhn, kjendt Artist, samt herr ing. Skagen, berømt Ekvilibrist.

Det gik Slag i Slag. Prøven blev tillyst i den saa berømte Bekvemmelighed i Magnus den Godes Gade 8, rez — de chaussé tilh.

Det var som at vaagne til nyt Liv. Alle kom, medbringende sine specielle Ting. Sminke og Garderobe og Instrumenter, paryker og nodeblade etc., etc.

Glæden var stor og Børresen havde indkjøpt Ost og Pølse og en ½ flaske Dram. Det smagte.

Et Program af Superkvalitet blev af Direktøren foreslaaet og akceptert. Der var idel Liv og Lyst.

Om Premieren paa Ranheim hvortil vi drog i Automobiler, skal berettes i Kapitel II.

KAPITEL II

hvor i Ensemblet optræder paa Ranheim.

Det var om Aftenen den 2. Februar 1928 — tindrende klart var veiret — og Frosten bed lystigt i Kindet da vi satte os ind i vore Kjøretøier og drog ud til Ranheim.

Det var et prægtigt Lokale — hvoriblandt maaske den høieste scene jeg haver seet — samt den sindrigste Løngang fra og til Foyeren.

Der var fuldt Hus — selvfølgelig — og de vare grupperede i salen efter Stedets Skik med Børn paa de forreste Bænkerade og de voxne i større Afstand fra Scenen jo mere agtværdige de vare. Thi slig er det i Provinzen.

Jubelen var strax i Taget da Rex P. H. Jensen kom ind og holdt sin store Tale til Publikum. Og han lokkede Humøret op paa Toppen med sine Artigheder til Damene og sin Spøg til Børnene og Latter og Bifald strømmed ind da han læste udenad for de Smaa «Ou est la femme?»

Direktøren klappede i Hænderne og Ensemblet togede ind — præcis — samfælende — uden Lyde i Præstationen.

Og saa skulde v. Grossmoen ind og gjøre den «solo» hvorpaa han var bleven engageret.

Jeg gad vide om han haver havt en lignende i noget tidligere Selskap. I et hvert Fald tog han sig keitet og flov ud under Entréen og ikke som en Artist vilde have gjort, udbrød i et venlig ord til Salen.

Danielsen og Børresen og Kors var dygtige, det maa sies, og den første gjorde Lykke i sin Dygtighed i sanglig Frihed og kombinations-evne i over- og underliggende Toner.

De forskjellige Numre og Præstationer kom til Udførelse efter som man huskede det og for Enkeltes Vedkommende efter som deres Iver for at optræde steg til det Smagløse. Medens jeg var inde en gang i Avdeling I var saaledes en viss herre med «adeligt» navn inde 4 gange. Men hans Applaus var tilsammenlagt lig min for den Ene. Nu kom imidlertid Direktøren hen til mig og sagde paa sin hjertevarme Maade: Blom, sagde han, nu gaar De ind. Jeg gik resolut ind. Jeg vil ikke sige at mine Numre var hverken bedre eller daarligere end de Andres; men der var en Stemning over Tilskuerne som ikke var til at ta Feil af.

Saa gik det da Slag i Slag indtil vi befandt os i Foyeren. Da vi vel vare bænkedet til Forpleining, sagde Direktøren at Mage til Munterhed havde han aldrig oplevet i sin Theater-tid.

Vi havde nu en koselig Samtale om Theater medens de andre grov i Thebrødfadet.

Efterpaa blev hele Ensemblet inviterede til Dands, Skydebane og Restauration i selve Salen; den var blevet ryddet i Mellemtiden.

Det var en herlig Aften — endskjønt Direktøren tog lige hjem med det samme.

Der blev ingen Aftale truffet om nyt Engagement.

KAPITEL III

hvori beskrives Engagement i Studenterforeningen, daglig Liv, samt Betragtninger i ledige Stunder.

Vi boede alle i Throndhjem. Studentenes glade By. Rigtignok havde vi spredt os over Byen, nogle som Medlemmer af Familier, andre som Ungkarle, men til Kunstaftener i Magnus' Gade samledes vi da ret ofte — for at musicere eller for at lade høitlæse Digte. Særlig yndet vare i den første Tid Danielsens Noveller og ligeledes herr Carl Dons' Poesi som gav os alle megen Glæde.

Ofte kunde vi blive overraskede over et Nummer som de tre Værter havde udtænkt i ledige Stunder og som de fremviste for os ved vor Ankomst.

Hvor ofte i slige Aftninger kunde vi ikke glemme saavel Sorg som andre Ubehageligheder og lade Tiden gaa uden Tanke paa Klæder eller Maaltider eller andre prosaiske Ting.

Studenterforeningens Formand var dengang den bekjendte Billedhugger Nicolay Schiøll — der for sin Gemytlighed og Snurrighed ogsaa var skattet i vor Kreds. Da Direktøren og jeg en Dag ud paa Foraaret befandt os i Studenterforeningens koselige Lokaler — vi vanket ofte der — kom herr Schiøll hen til os og gav sig til at pokulere med os ved vort Bord.

I Samtalens Løb mindes jeg at Direktøren henvendt til mig udbrød — medens det jo var tydelig at han for Spøgens Skyld gjorde dette og i Virkeligheden talte til herr Schiøll: De Blom, sagde han, mons tro om ikke Støttmageren vilde have os til at optræde paa en Mødeaften i Studenterforeningen?

Herr Schiøll blev meget glad over dette; thi han havde selvfølgelig hørt om vort Sel-

skab og Udsigten til slig Underholdning for sine kjække Studenter henrykkede ham svært. Vel Jensen, vel Blom, sagde han, det er Aftale. Og saaledes kom vi til at faa Engagement paa denne exclusive Scene.

Nu kom der Fart over Ensemble; thi det var en bekendt Ting at et Engagement i Studenterforeningen var af den største Betydning i mere end en Henseende.

Direktøren tillyste en stor og betydningsfuld Prøve i før bemeldte Magnus' Gade. Der var at spore en tydelig Tendens til at ville afklare og rendyrke Repertoiret slig at ingen kunde foretage utilbørlige Krumspring til egen Interesse og Forfængelighed; og det er sikkert at det var en ikke unødigt Foranstaltning.

Den 10. Mars kom Ensemblet til Studenternes Hus, det lille koselige «Cirkus». Hans v. Grossmoen var kommen forud. Her maa jeg indskyde en lille Digretion til at forklare en Eiendommelighed ved samme Herre.

Han havde nemlig for Vane at udbygge sin Næse med Kit snart til Høge, snart til Klumpnæse, og dette blev hos ham til en Mani slig at han ret ofte kom til Forestillingen Timer i Forveien og syslede med dens Tilnavning med største Omhu og Taalmodighed, indtil han fik den saa naturlig at han i Foyeren kunde glæde sig over at ingen var istand til at skjelne hvor Sammenføiningen gik.

I Studenterforeningen blev vi festlig modtagne i de ydre og exclusive Selskabsrum, hvor vi i idel Munterhed slog ihjæl Tiden før Slaget.

Studerterne diskuterede den Aften om en Præst i Hovedstaden, der havde ansøgt om et Engagement i Lofotens karrige Fiskevær, og man udtalte sig sterkt for og imod Præstens Chancer til denne Kontrakt. Det var en

Lyst at høre med hvilken Iver de unge Knøse kastede sig ud i Diskussionen.

Vi havde en storartet Aften. Direktøren var os som sædvanlig en værdig Talsmand og samtlige Effektnummer gik med Liv og Lyst.

Om dette Program kan vel siges at nogle Nummer ikke just vare af de ypperste Ting; men de vare dog i den første Tid for gode Fisk at regne.

I denne Trængsels- og Udviklingsperiode kunde En ret hyppig se at selv dygtige Artister ikke kunde modstaa Begjærligheden efter det stormende Bifald, der oftest gives den stærke og gjøgleragtige Præstation. Hvor ofte greb jeg mig ikke i den Tid — at mindes den store Jens Baggesens Ord til Bajazzeriet i Theaterkunsten:

«Fy, for en Ulykke», sagde Baggesen, «hvor den geile Skarntyde breder sig. Her maa luges. Ellers quæler den os det Par kyske Lillier vi have tilbage».

Efter denne Forestilling udbrød jeg — under det til Ære for os anrettede Taffel — til Direktøren ved hvis Side jeg sad, de ovenfor nævnte Baggesenske Ord, og han svarede: «Næste Gang, Blom, er det vor Tur».

Og som senere Kapitler vil vise, fik min Ven, Direktør og Eier Ret.

Det er ei tilstrækkelig om en Kunstner haver aldrig saa meget af den rigtige Diction og Gebærdespil; om han forglemmer sin høie Kulturopgave og Følelse er hans Spil kun en Sorg for den ædle Kjender og Skatter av Kunst.

Endvidere er det Iagttageren vel bekendt, hvorledes mange Direktører for Theatre selv kan arbeide til det Kunstneriskes Svækkelse ved til Enkeltpræstationer at antage kunstnerisk raae Personer, naar de blot finder dem

i Besiddelse af en eller anden Egenskab, f. Ex. rabe-, steppe- eller dandse-Dygtighed, der kun bevirker Iagttagere's Sløvelse for det Sande og dermed river Kunstneren med nedover; idet den egenartede Præstation gjør ham aandløs i sin Vurdering af det Sande og kun flyder paa det der paa let Maade skiller Stymperen fra Opgaven, og sløver Kunstneren naar den største Hyldest naar ham paa Grund af det aldeles Slette og Tarvelige i hans Fag.

Dette ved og modarbejder R. P. H. Jensen.

KAPITEL IV

Hvori Ensemblet kun vier sig Forarbejder og Studier til næste Saison.

Nu oprandt en Tid, da Ensemblet kun viede sig Forarbejder og Studier til næste Saison, der vilde betyde Tourneens entweder-oder — thi omendskjønt Ensemblet var sig bevidst en Enhed og en Idé, saa var dog dette paa langt nær kommet ind i Iagttagere's Bevidsthed, der kun troede at have for sig en Cabaret eller Mixtum, hvor Tingene bestaa af de Agerendes specielle Numre og intet Mere.

Det gjaldt at sætte i med fuld Kraft, naar det først skulde bryde løs — lad komme Trængselstider forinden — fremad skulde Fanden bæres.

Bankchef Børresen, der nu beboede Magnus' Gade sammen med Danielsen og Hans, murrede ret ofte den Tid om nye Numre og gik aldrig kjed af at tale om de Ting.

«Du Blom», sagde han saaledes en Dag, «tror du vi kan faa en Tournee istand til Høsten?» Jeg stod den daværende Formand for Studenterne meget nær, Frode Rinnan, og jeg

vidste da, at han tænkte paa den charmerende Studenterforening. Jeg svarede venlig, at jeg skulde forsøge. Denne Tildragelse var nok til at vi optog Prøverne med fuld Kraft.

Studenterne selv spillede imidlertid paa sin Scene den 1ste September. De vare respektable Amatører — det maa siges, og de spillede en Sketch med Liv og Lyst, der indbragte dem en smuk Succes. De vare jo forkjælede i sin egen Kreds, og da de raillerede meget over Studenterlivet og fremstillede den glade, sorgløse Student, der elsker Bachus og Venus og hader Lærdom og Regningsbud, da var jo deres Succes sikret — saa meget mere som deres Raillancer ogsaa gik i Retning af at haane den nys ankomne grønne Spirrevip, der er ærbødig og flittig og ikke kjender deres pudsige Jargon. Sange vare ogsaa indlagte.

Engagementet kom den 1ste Oktober. «Nu gjælder det, mine Herrer», sagde Direktøren en Dag, og det gjaldt. For et festklædt og ordensprydet Publikum med Damer, der drak Vin og kritiserede hinanden i Fest og Dans, stod Ensemblet frem, og Direktøren's Tale var meget galant og tog Salen med Storm, og han indflettede Artigheder til Damerne, som gjorde disse og deres Herrer henrykte — som kun D. kan gjøre det. Efter det indledende Ceremoniel og traditionelle Effektnumre — blev saa Scenen gjort om til «Tonemaleriet».

Dæmpet Lys — hensunken i Drøm sad Ensemblet der — jeg skulde synge vor nye lyriske Sang, «Stenkjærsanden», som var et krævende og følsomt Numer, komponeret af den store Maler Carl Lønseth. Det var spændende, men Direktøren opmuntrede mig og sagde: «Courage, Blom!»

Og det blev Succes — ogsaa for Ensemblet,

skjönt det havde skam et let Parti — kun at sidde der og istemme Omkvædet.

Den brusende Applaus jog mig langt fra Concepterne, og jeg trak mig koldt tilbage forat Direktøren kunde modtage Applausen.

Nu kom Numrene i Rad og Række, og det kan godt siges: de høstede et rungende Bifald.

Hans v. Grossmoen havde faaet til Indstudering «Die Begge Grenaderer» fra det Tydske ved Carl Dons, og denne Præstation gjorde han saamænd godt, det skal lades ham. Til Belysning af Rex P. H. Jensens sande Karakter, naar det kneb, kan her anføres, at han ædelmodig ved denne Leilighed afstod fra at udøve sit store Bergensudstillingsnummer «Anioptog» på Grund af den knappe Tid.

Programmets fineste og mest kulturelle Numer var denne Gang Scenen fra Ørkenen Gobi med egne Kulisser og Effekter. Bankchefen fremtryllede ved denne Leilighed de skønneste Toner fra Studenternes ikke helt gode Klaver, og den drønnende Applaus som tog fat da Tæppet gik, gjaldt da ogsaa i høj Grad Børresen.

Om Børresen kunde fortælles baade Side op og Side ned; thi han er af de Kunstnere, der stedse og vedholdende sysselsætter sig med sin Kunst og altid er fuld af de underligste Snurrepiberier.

En Aften, medens Ensemblet sad ved et Bæger i en af Trondhjems Restauranter, hændte det at Børresen, der var i godt Lune, sagde saa høit at alle omkringsiddende kunde høre det: «Nu tømmer vi fem à sex fede Krukker, Karle!» Historien var i lang Tid en fast Post paa Repertoiret i enhver The-Konversation i Byen.

KAPITEL V

Hvori den kunstneriske Trang giver sig nye Udslag.

Ranheimtournéeen var nu bleven saavidt bekjendt og skattet, at dens Repertoire tidt og ofte kunde høres sunget af Gadedrenge og Husjomfruer trindt om i Staden, hvilket er et godt Bevis for at dette var udmærket og at det tillige var blevet kunstnerisk godt udført.

Ei alene havde dette til Følge at hele Ensemblet fik et fortrøstningsfuldt Syn paa Fremtiden og at Latter og Spil atter stod i Taget, der vi vare forsamlede; men det gav ogsaa vor kunstneriske Trang en dyb Spore til at gavne og sprede Lys over alle som Een og Fattig og Rig og til at tage fat paa Kunstens sande Opgave, som er at gjøre Menne-skene gode.

Den tankevækkende Theaterpræstation er nemlig af stor Betydning for den Enkelte, som kan gaae til Sit efter Forestillingen, enten befriet for Sorger og Bekymringer eller ogsaa indgydt nyt Mod for kommende Dage — eller hvad kanske er det Største: give ham noget at tænke paa.

Den Position, som Ensembles Indtræden i Studenterforeningen havde givet det, blev til megen Gavn og Glæde.

Tidt kunde man f. Ex. se R. P. H. Jensen afbildet i Byens Blade og Udtalelser af ham gjengivne.

Men dette hjalp dog kun i ringe Grad paa at dæmpe og lindre de vanlige Sorger og Bekymringer.

En Kunstven kunde rigtignok nu og da glæde os ved at vise os sin Gæstfrihed og store Velvilje for os og vor Kunst.

Slig hændte det en Dag i Maj, at Skrive-

læreren, vi kaldte Danielsen, kom fra sit Institut (han havde gjenoptaget Dele af sin Praxis) i Følge med Einar Bryhn, at de traf en Hr. Frugtmarker (den senere så berømte). Denne kom glad hen til ham og vilde absolut have ham med at drikke et Glas Øl paa den smukke Restaurant i E. C. Dahls Bryggeri (lige ved Den Nationale Scene).

Danielsen havde rigtignok travlt; men nødet som han blev, gik han da med paa at sidde en liden Stund derhenne. Bryhn blev ogsaa med.

Hr. Frugtmarker spenderede to Sorter Øl, baade mørkt og Pilsner, og røbede en høj Grad af Interesse for hvorledes vi levede i vore Kredse. Han spurgte og grov, og Danielsen kunde jo ikke godt undlade at svare som der han sad, nødet og inviteret og spenderet på og alt; og tilslut brast da ogsaa Bylden, idet Hr. Frugtmarker antydede at han havde tænkt sig at melde sig for Hr. Direktøren, og hvad mente nu Danielsen om dette og slig da i den Dur. Jo, Danielsen sagde kun ha og ja (Bryhn var der jo ogsaa), og dermed blev det.

Hr. Frugtmarker var i mange Dele en ret interessant Herre. Saaledes kunde han i sit Logis i Jomfrugade ofte sidde udover Nat-ten og skrive Digte. Han var derhos indgiffet i Byens Musikliv, og Ensemblet kom senere til at nyde meget godt af dette Forhold ved sine hyppige og velkomne Besøg i Hr. Frugtmarkers Kvindes Musiksalon, hvor hun beredvilligt altid lod spille for dem de nyeste Melodier og Viser.

Det kom snart Direktøren for Øre at denne Mand havde Ambitioner, og en Aften op-søgte han ham i hans koselige Logis: «De er maaske Digter?» sagde Rex. Den unge

Knøs rødmede til Haarroden over at se sig røbet og mumlede nogle uforstaaelige Ord, og dermed blev det. Hr. Frugtmarker var bleven en af Vore.

Spørg om Glæden hos den unge Mand var stor! Her aabnedes Vejen for ham til Ære og Berømmelse gennem en liden spøgfuld og karakteristisk Vending af Direktøren.

Om Aftenen den Dag havde vi en lykkelig Stund i Frugtmarkers Logis, hvor han spenderede Øl og Tobak, og vi blev ikke trætte af at høre hans Poesi læst af Forfatteren selv. Af og til kunde Direktøren tage hans Digte for sig og retlede ham eller raille over hans Maade at recitere; thi hans Maade at tage det Hele paa var i Begyndelsen gruelig, særlig da Diktionen.

Kapitel VI

hvor der undertegnes Contrakter med Den Nationale Scene og Thronhjems 17. Mai-komité, Studentenes Sangforening m. m. m.

Foraaret 1929 blev paa mange Maader en bevæget Tid. Direktøren blev under det stadi-ge Trykk som de tusinde Forespørgsler og Tilbud om Contrakter paalagde ham, til Tider ganske nerveus og kunde ofte henfalde til de rene Galskabsanfald. Tydeligst mindes jeg en Dag da der havde været mere end vanlig Trav-velhed omkring vore Contoirer at Direktøren besluttet sig til at tage ud i det grønne. Han samlede en Del af sine nærmeste Venner om-kring sig, bestilte en Kurv hvori laa nydelig nedpakkede Posteier, Kyllingebein og Rhinske Vine etc. — og tog ud til Stranden for rigtig at hvile ud efter Strabadsene. Slig kunde han være.

Folk var nu blevne tossede efter at knytte Ensemblet til sine mer og mindre eksklusive

Kaffeconcerter og Tilstelninger der altid havde ædle Formaal til de Fattiges Trøst etc. etc.

Der var da ikke mindst fra Stadens Damer at slige Henvendelser kom, thi disse havde skam ingen begreber om vor Direktørs overbelæssede Arbeidsdag; men vidste kun — thi det var selvsagt paa Folkemunde, at han meget nødig gav Avslag — især naar den smukke Dame tryglede i en god Sags Navn.

Men det var adskillige i Ensemblet der hvæssede om dette. Det var nu blevet nær ved en offentlig Skandalesag at Bostaden Throndhjem — slig skulde ligge hen — uden nogen fast national Scene. Længe havde det hele Land gottet sig over denne Tingenes Tilstand og hvad havde Borgerne annet at gjøre end at græmme sig.

Ligesaa klart blev det for vort Ensemble at her lå vår Mission — her var det at Kunstnerkaldet ventede os — at vi lig Prester i Thalias Tempel skulde gaa frem for Alteret og øve vor daad, til Velsignelse for Staden og til en ren Glæde for os selv. Thi en Stad uden et rigtig 1ste klasses Theater er høist beklagelsesværdig; thi dens Borgere faar ingen Adspredelse; hverken Latter- eller Tankevækkende.

Nu havde rigtignok vort Ensemble utrættelig virket og ved vor Kunst havde vi sandt at sige spredt megen Glæde; men hvad hjælper det at en Arbeider naar Krybben staar tom?

Fredagen den 20. mars 1929 aapnedes da Theatret atter for Borgerne. Glæde og forventningsfulde kom de — kjørende og Tilfods, alle opfyldt av Taknemmelighed overfor det Ensemble som nu satte Liv i Theatret igjen.

Orchestret — 20 Mand, engagert og gagert — satte i en festlig Melodi og satte Publikum i spændt forventning; slig havde det ikke væ-

ret paa den Tid nogen kunde huske i Theatret.

Til denne Festforestilling havde Direktøren ladet engagere en rekke nye begavede Amateur-Dilletanter. Disse fik saa den ingenlunde lette opgave at aabne det hele — thi ved den vundne Erfaring og Snuhed der altid kommer med Aarene — havde Direktøren innseed at det nok var det bedste at lade Ensemblet komme tilsidst, thi derved opnaaes den største Effekt og glæde over en vel anvendt Aften vender sig mod den sidst optrædende. Og det maa siges at være en god Taktik ihvorvel det maa siges at Ensemblet selvfølgelig jo var Aftenens bedste Del; saa meget mere henrykte maatte Publikum da blive og Ensembles Ry maatte stige ved dette.

To aftener en fredag og en søndag var den National Scene fyldt av skuelystne. Naar nu medtages at Ensemblet gav en Matiné i Filmteatret i Throndhjem den 17. mai (med stort medvirkende reserve-ensemble) saa vil den eventuelle læser av denne Bog kunne forstaa at nu lå Vejen aaben for Ensemblet til at kunne vie sig Kunstens Opgaver helt og holdent og ei være hemmet af før omtalte Sorger og Bekymringer.

Den store Opgave, der altid havde staat for Direktøren, Ejeren og os var at sprede Lys over Land!

Norge er et langstrakt Land. Dette seer en først rigtig for sig naar en haver gjort en eller flere Tournée f. ex. til Nord-Norges Hovedstad m. v. Dette er blevet gjort af Ranheim-Tourneen og her kunde mangt berettes. Nok sagt. Direktøren lod engagere en Sangforening (studentenes, thi den ene Tienesteturde vel være den anden Værd, mente Direktøren) samt gjorde stor Kontrakt med Ensemblet ligesom han antog som Bærer og Mand en Knøs ved navn Leopold — samt gjør-

de Aftale (Forpleining med hrr. Frank Fleinmann («digter»)). Ho ja san. Jeg sagde smør, hvornaar havde hrr. Feinmann skrevet Bøger — enn si Drama. Naah ja.

Børresen, der allerede er vel kjendt af Læseren som den godmodigste og mest drikke Ekvilibrist i Ensamlet sagde ved den Leilighed: Jeg er glad saalenge vi haver Foraar, sagde han. Hermed mente han at hans Position vel neppe kunde tænkes at blive rokket om aldrig saa mange «Digtere» fik Engagement. Børresen brugte nr. 63 i Hat. Leopoldgutten (søn af en Hotelgut i Narvik ved Navn Klausen) vil blive omhandlet af Direktøren der boede dersteds paa den Tid. Ligeledes vil Autoskildringer og Rettelser blive optrykt; eftersom de er indkomne fra Rex, «v.» Grossmoen, Børresen og Fruktmarker, ligesom «Store Dage» (Sidste Kapitel) vil komme senere.

Det Sidste Kapitel

hvori der bliver sunget Svanesange og man tager Avskjed med, som det da synedes, Livet selv.

Efter at Direktør og Ejer Rex. P. Hamilton Jensen havde oplæst og udviklet Leopold til han med Anstand og Konduitte var istand til at følge Tournéen som Bærer etc. og havde givet ham Navnet Clausen, hans Fader bar — efter Pigens egne Bekjendelser Navnet Klas og fiskede hver Vinter i den hårdt i klimatisk Henseende behandlede Lofod (Torsk — men også anden fisk) blev Nordlandstournéen afviklet og Norge var med et Slag erobret. Nye Opgaver ventede på den utrættelige og altid elskværdige Direktør m. m.

En Aften medens Clausen var ude i Byen med kvitterede Regninger og vi sad og ven-

tede på hans Tilbagekomst — sagde Sylfest Grude (svensk militærpyramide med indbyrdes Tilråb). «Rigtigt sjov at titta på så der Krigsfilm, (han brød på det svenske) og i et Nu var Rex fyr og Flamme.

Slig gik det til at Filmen af 1929 blev til Virkelighed. Den tør tale for sig og man vil ikke trætte med Beskrivelse. Og de Hændelser der udspillede sig i den Tid vare fulde af Halloy og Lyst og bevares i Mindet dog bevare jeg mindet om Rex i den kjæreste Erindring. For en Tid! Og Filmen (Europa Nord Afrika—U. S. A.) blev meget omtalt, se parentes. Regi: North Smellfilm Korporation. Amsterdam.

Så kom da den sidste Dag i Tournéens Historie. Den gode Bankchef g. p. r. havde tændt alle Lys i Magnus den Godes gade 8 I tilhøre og inviteret os alle til den sidste Aftning. Ak, det var ingenlunde nogen munter Kveld. De stegte Kyllinge og Kartoffel-saladen smagte — som skriveleereren havde gjort sig Umage den Aften men der pibled Tårer i alle Øyne fra den Første Stund. v. Grossmoen lod sig ikke trøste med at han havde opnået Engagement på Vestlandet, men måtte synge sin Ve og gav den udtrykk i den ellers så gyselige Grenaderarie. Og da Rex med mildt Sind og ei uden Rørelse greb gardinen og gav mig den tillige med Lysekronen i Foræring var intet Øye tørt. Så blev Sangene sungne og der var ingen der fant Ord.

Rex tiede men gav os hånden. Der blev stille. — Nu var det finalis — hoi — Sluts.

Petter Blom.
Dramaturg.

E L E G I

af

Petter Blom.

Den lille Græshoppe i Enge sad
Ej tænkte hun Høst monne komme
Hun gned violinen, ej tænkte på Mad
Når sommerens Tider var omme.

Den lille Græshoppe hun svajede på Strå
«Tidelit, tidelit», sagde Hoppen
Så dejlig er Luften og Himmelen blå
Og Gøgen gol i Tretoppen.

Hun spillede hen den Sommeren lang
Men nærme sig Høstens Dage
Da blev det for koldt for den lystige Sang
Og Sommeren kom ej tilbage.

Men Bien sad lunt i sin Kube rig
Og spottede ad Musikanten.
«Giv mig lidt, giv mig lidt», det var sørgelig
Rim dækket var Eng og Vejkanten.

Petter Blom.

Indlæg fra Kunstnerkammerader.

Til Petter Blom.

«En dag, jeg vet ei vilken.»
(Af «Bohemliv»).

Kæreste Koldega!

Du min! for en overraskelse at høre fra Jer
kære Blom, det jore mig af hiertet godt. Har
det ærligt talt temmelig svært for tiden, livs-
tvil etc., og går Jeg utvivlsomt ind i en sår
Periode. I forstår neppe vilken Glæde det var
for Mig midt op i dette derre at få Eders ven-
lige Brev og do. Tilbud. Trodde Mig jo for-
længst glemt af Jer dernord, kunstnerkamme-
raterne, og var jeg kanskje også lit sår, følte

Mig utenfor lissom, ved ikke at få være med
til eventyrlandet dernord som Jeg gjerne vilde
se (Har jo brukt Miljøen i flere bøker); er jo
lit rar slik vet De, en «underlig skruet» som
Direktøren sa. Rammende sagt forresten.

Som I veld vet har Jeg en tidlang holdt
sengen grundet en mavelidelse, en perriode
fuld av Tivl («Vorfra, vorhend o.s.v.») men
literairt set «ganz Fruchtbahr». Nånå, intet
videre herom til aviserne min godeste Blom,
far — har jo ærfaring fra Trondhjem vad det
vil si at være «offentlig» Person, paf! da kan
vensomhelst skrivelærer, subsidiært (Tilgiv!)
«dramaturg» lage intervjuv som man tilmed
ikke har utalt sig om. Sic!

Godt ord igjen gamle hugaf — naturen
herute (på Landet) er fortryllende, og jeg le-
ver i dend med hver Fiber i min Siel: «Ende-
lig fri, fri fra menskerne i sine stenhuser som
står og knuger sind og tanke, fra kvinderne
med sine usle, smiskende Blikker. Dog, her er
fred — kun blomstrene taler. Eller storm! Na-
turen brøler — vandrer i den uten noget på
hovedet — lange ensomme turer — roper dig-
ter til stormen, naturen etc., som «Storm, jeg
bader ved dit bryst» o. a.

Jeg skriver dette, kære Blom, fordi der er
2 Naturer i mig: 1) Den sterke, 2) Den
svage.*

Huf! taler om mig selv som jeg har for
Vane. Tegner «selbstvärstentlich» gierne, men
vilde jeg helst vente til jeg kommer op til
Eder i beg. av September (da jeg ikke har
tegnesaker her etc.).

Deres Sigbjørn F.

Obs! Riv av.

* Av hensyn til at biograferne skal se at
jeg har sat det sterke i mig foran svak-
heten!

Åpent brev til herr Blom fra fhv. banksjef
G. P. R. Hilmar Børresen.

De, herr Blom, have i det år for hvilket regnskaberne nyss ere avsluttede, nedtegnet beretningen om vor troups liv og levned, så at sige bogført troups oplevelser, og haver derigjennem uten tvil nedlagt Dem stor fortjeneste der kunde være værdig et gratiale som vi brugte i banken i min tid, eller «en klatt mynt» som vi siger i kunstnerkredse. Men De haver dog på enkelte hold trukket store veksler på vår tålmodighet, idet der hele bogen igjennem går ting som synes å komme Deres kredit-side til gode, mens vi andre nærmest haver fått ført ting til vår debet-side. Det er jo heller ikke første gang De har stukket Dem frem, herr Blom, i min memorial flyver flere bilder frem, jeg minnes i Skudeshavn i —97, da bukkede De så meget at folk ikke vare sikre på om det vare Dem eller våres alles kjære Rex som vare direktør. Hvis De vil rode i Deres arkiv vil De sikkert huske at dette ere riktigen. Eller erindrer De ørken-scenen? Da kom De med et så svart laken, herr Blom, at Direktøren måtte beordre mindre lys på scenen!!

Hvad jeg vilde have sagt —. Vi haver dog også gjort os fortient til en smule omtale. Jeg erindrer mig engang — det var såvel i Sulitjelma — at man ei havde en dertil egned pianokrak, men kuns én der var sine 2½ alen lang. Hvorledes skulde jeg så kunde traktere pianofortet? Herr Blom! Erindrer De dette, herr Blom! Erindrer De, herr Blom, at jeg dengang tog av mig min benbekledning og hamrede løs på pianofortet med mine tær, hvilket innbragte troupen stor jubel og en smuk omtale i stedets organ. — Jeg gad se Dem gjøre det samme, herr Blom, De med Deres tær! Ha-ha!

Eller husker De, herr Blom, dengang da direktøren i haven bag scenen på Moss stod og brækkede sig formedels en dårlig mave og for meget tydebærgrøt, da var det mig, mig herr Blom, som gikk inn til publikummet og sa fra. Hvor var De da, herr Blom. Herr Blom!

Slike utdrag av kontokurant kunde føres i store kolonner, og summerede man de opp kunde det s'gu hende at man fikk en ganske stor facit på vår kredit-side.

Tro mig, herr Blom, jeg haver ei skrevet dette for å tilføre Dem skade på lægemet eller sjæl, men fordi jeg er av den opfatning at De burde tage Deres hovedbog en smule under revition. — Forøvrigt kan jeg hilse fra Clausen der gjestede vår by for litt siden. Clausen var bleven en riktig velvoksen kar, han har nu taget bopæl i det idylliske Moss (—99, —06, —12 samt jubilæumsforestilling 1914), hvor han vistnok lever som en lykkelig familiefar. Jeg må sande Direktørens ord: «Av Clausen bliver der noget!» — Han (Clausen) så forresten ikke ut som en der haver glemt sin gamle elskov til øll.

Jeg haver det håb at dette brev haver fått Dem til å erindre at det var andre med i troupen enn Dem, Blom.

Herr Blom!

Ærbødigst

Herr fhv. banksjef Hilmar Børresen
G. P. R.

4

Nogle Biografiske Data.

Clausen haver som tænkelig var med Sømandens blod i sine Ådrer brudt ut. Han haver stiftet Familie i Fredrikshald og started en Tourné hvor han selv er Direktør (!) og kalder sig Max B. Remington Hansen.

v. Grossmoen haver Vestlandet i sin Besiddelse og Frank Feinmann og Fruktmarker frister Tilværelsen i Hovedstaden . Måske treffer de af og til hinanden.

Sylfest haver konstrueret en ny Pyramide og vi andre Artister og Ekvilibrister haver trukket os tilbage til Privatlivet (Hjem eller Hybler).

Rex nyder sit Otium i Trondhjem, Studentenes glade By hvor han feired sine første og grundleggende Triumfer. Han tilbringer dog meget af sin Tid på Rejser.

Quod bonum felix faustumkwe sit.

Petter Blom.
Dramaturg.